Прилог бр. 3	**Предметна програма од прв циклус на студии**				
1.	Наслов на наставниот предмет	**Онтологија**			
2.	Код	Ф2/310-3/23			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија			
5.	Степен (прв, втор, трет)	прв			
6.	Академска година/семестар	втора година/трет семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Марија Тодоровска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да ги стекнат неопходните основни знаења за онтологијата како една од фундаменталните филозофски дисциплини, да ги продлабочат и развијат систематските познавања на онтолошките категории и принципи; да го поттикнуваат и развиваат систематското аналитичко-синтетичко размислување за природата и целината за светот; како и да се оспособат за интердисциплинарни пристапи кон прашањата за потеклото и природата на постоењето.				
11.	Содржина на предметната програма: Определување на онтологијата (предметот на онтологијата како основна филозофска дисциплина; метафизика – предмет и проблеми; филозофија на природата – историски развој и значење; онтологијата и другите филозофски дисциплини). Основни онтолошки категории: битие и суштество (основни пристапи кон поимањето на битието, односот битие-суштество; видови суштества); природа и свет; егзистенција и есенција (примарност, видови на пристапи, преглед на егзистенцијалистички и есенцијалистички учења). Можност и стварност; објективноста и реалноста на светот (различни филозофски и интердисциплинарни позиции); својство и однос (краток преглед на атрибутивистички и релационистички стојалишта); простор и време (развој на идеите за просторот и местото, како и за природата на времето). Природата на светот (материјалноста и идеалноста на светот); проблемот на детерминизмот. Класификација на универзалните закони; ставови за универзалната законитост; структурираноста на светот; идеи за промената и развојноста на светот.				
12.	Методи на учење: индивидуален и групен метод. Следење на предавањата; изработка на есеи и семинарски работи; дискусии на семинарските часови, поврзани со одредена семинарска работа или однапред поставен проблем за размислување; приказ на дело со филозофски релевантна проблематика.				
13.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часови			
14.	Распределба на расположивото време	3+1			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	45 часови	
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	15 часови	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови	

			16.2		Самостојни задачи	30 часови
			16.3		Домашно учење	70 часови
17.	Начин на оценување					
	17.1	Тестови	Тест 1: минимум 18 максимум 35 бодови			
			Тест 2: минимум 18 максимум 35 бодови			
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)				15 бодови
	17.3	Активност и учество				15 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		до 51 бода			5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода			6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода			7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит*		Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски јазик (и англиски јазик)			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ѓошевски, М.	*Онтологија - прилог кон системот на првата филозофија* (NB: за сите посочени дела може да важи било кое издание)	Аз-Буки, Скопје	2012
		2.	Jaspers, K.	*Filozofija egzistencije. Uvod u filozofiji*	Prosveta, Beograd	1967
		3.	Staab, S., Studer, R. (eds.)	*Handbook on Ontologies*	Springer, Berlin-Heidelberg	2009
	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Лајбниц, Г. В.	*Расправа за метафизиката; Монадологија*	Магор, Скопје	2002

		2.	Беркли, Џ.	*Расправа за принципите на човечкото познание*	Зумпрес, Скопје	2007
		3.	Лок, Џ.	*Оглед за човековиот разум*	Аз-Буки, Скопје	2004